

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

здобувач **Рябенков О. В.**
ПАТ «Сумське НВО ім. М. В. Фрунзе»

Одним з важливих інструментів удосконалення методики фінансового контролінгу на підприємстві є показник економічної доданої вартості (EVA). Даний показник є досить універсальним, його можна використовувати для фінансового планування та аналізу, управління і оцінки вартості підприємства. Процес управління вартістю підприємства на основі метода економічної доданої вартості передбачає не тільки розрахунок вартості компанії й величини економічної доданої вартості, а й управління зміною вартості, тобто управління факторами, що впливають на вартість підприємства. На нашу думку, реалізацію моделі управління на основі EVA доцільно здійснювати поетапно.

На першому етапі необхідно розробити довгострокову стратегію на основі оцінок перспектив розвитку підприємства. Для цього варто проаналізувати альтернативні стратегії й вибрати найбільш оптимальну з них. Обрана стратегія розвитку підприємства повинна постійно враховувати вплив екзогенних факторів та відповідати поточній ринковій ситуації.

На другому етапі менеджери повинні правильно розуміти економічну сутність EVA і контролювати, щоб у всіх циклах ділової активності рентабельність інвестованого капіталу була б не менше витрат на його залучення. Досить часто вони орієнтуються на короткострокові цілі та завдання, наприклад, на збільшення розміру прибутку в поточному періоді. При цьому основна увага має бути зосереджена на аналізі ефективності використання ресурсів, в які вкладений основний капітал власників підприємства. Отже, менеджмент підприємства повинен чітко усвідомлювати, що в операційній роботі використовується акціонерний капітал, який має певну вартість. Її величина не повинна бути нижче середньоринкової прибутковості по даному сегменту ринку.

На третьому етапі розробляється розрахункова методологія й визначаються цільові індикатори (рентабельність інвестованого капіталу, коефіцієнти, що відбивають структуру капіталу підприємства, показники ліквідності балансу, величина оборотного капіталу і т.д.). На даному етапі необхідно сформулювати розрахункові моделі основних параметрів, що беруть участь у формуванні EVA. Зокрема, необхідно визначити:

- методику розрахунку чистого прибутку з врахуванням всіх коригувальних показників (бази й коефіцієнтів розподілу накладних і загальнокорпоративних витрат і т.д.);
- методику розрахунку розміру капіталу з визначенням його оптимальної структури;
- мінімальний рівень прибутковості по структурним підрозділам (проектам, продуктам, напрямкам бізнесу);
- планування поточної діяльності й складання системи прогностичних бюджетів;
- систему мотивації й оцінки результатів роботи персоналу з метою їхньої орієнтації на підвищення значення показника EVA для підприємства в цілому.

На заключній стадії методології даної моделі управління впроваджуються в поточну операційну діяльність підприємства. Даний етап припускає усвідомлення менеджментом необхідності використання вартісного підходу до управління бізнесом. Одночасно із цим впроваджуються відповідні управлінські технології. Наприклад, система збалансованих показників, функціонально-вартісний аналіз, побудова бюджетних моделей на базі багатомірних аналітичних кубів тощо.

На показник EVA впливають такі чинники, як: обсяг і структура продаж; ціни реалізації; ціни на сировину і матеріали; умовно-постійні витрати; зовнішнє фінансування; податки та інші.

Вважається, що використання показника EVA підвищить інвестиційну привабливість підприємства і буде одним із факторів зростання його ринкової вартості та курсу цінних паперів на фондовому ринку.

Слід зазначити, що для визначення прогнозованої EVA необхідно на підприємстві розробити та впроваджувати систему бюджетів, зорієнтованих на планування фінансових результатів та ліквідності.

Отже, виникає необхідність визначити роль, яку відіграє показник економічної доданої вартості в оцінці ефективності діяльності підприємства:

- EVA виступає як інструмент, що дозволяє виміряти дійсну прибутковість підприємства, а також управляти їм з позиції його власників;
- EVA – це також інструмент, що показує керівникам підприємства, яким чином вони можуть вплинути на прибутковість;
- EVA відбиває альтернативний підхід до концепції прибутковості (перехід від розрахунку рентабельності інвестованого капіталу), вимірюваної в процентному вираженні, до розрахунку економічної доданої вартості, визначеної в грошовому вираженні);
- EVA виступає інструментом мотивації менеджерів підприємства;
- EVA підвищує прибутковість в основному за рахунок поліпшення використання капіталу, а не за зменшення витрат на користування капіталом.

Таким чином, доцільно відмітити, що використання показника EVA в системі фінансового контролінгу буде сприяти підвищенню якості оцінки ефективності діяльності вітчизняних промислових підприємств.